

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет медичний, міжнародний
Кафедра педіатрії №2**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

_____ Світлана КОТЮЖИНСЬКА

01 вересня 2022 року

**МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Факультет медичний, курс 6

Навчальна дисципліна «ПЕДІАТРІЯ»

Затверджено:

Засіданням кафедри педіатрії №2 Одеського національного медичного університету

Протокол № 1 від “28” серпня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Тетяна Стоєва)
(підпис)

Розробники:

завідувач кафедри, д. мед. н., професор Стоєва Т. В.
завуч кафедри, к. мед. н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2 Прохорова С. В.
к. мед. н., доцент кафедри педіатрії №2 Тіткова О. В.
к. мед. н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2 Портнова О. О.
к. мед. н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2 Весілик Н. Л.
к. мед. н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2 Годлевська Т. Л.
к. мед. н., асистент Федін М. В.
к. мед. н., асистент Джагіашвілі О. В.
к. мед. н., асистент Решетіло О. В.
асистент Браткова Л. Б.

Тема 7. Практичні заняття № 18 - 20

Тема 7. Практичне заняття 18 - 20. Синдром абдомінального болю у дітей. Диференційна діагностика. Тактика лікаря. Синдром абдомінального болю у дітей: проблемно-орієнтований підхід в педіатрії. Патофізіологія абдомінального болю у дітей. Основні причини абдомінального болю у дітей. Диференційна діагностика. Тактика лікаря. Диференційна діагностика захворювань, які супроводжуються синдромом абдомінального болю у дітей. Лабораторні та інструментальні обстеження дітей з синдромом абдомінального болю. Тактика лікаря. Показання до консультації дитячим хірургом. Лікування синдрому абдомінального болю різного генезу у дітей. Невідкладна допомога при загрозливих станах, які супроводжуються абдомінальним болем у дітей.

Мета: Визначати найбільш поширені причини синдрому абдомінального болю у дітей. Збирати скарги, анамнез захворювання, анамнез життя, сімейний анамнез у дитини (та/або її родичів/опікунів) з синдромом абдомінального болю. Проводити об'єктивне обстеження дитини з синдромом абдомінального болю з урахуванням вікових особливостей. Інтерпретувати дані об'єктивного обстеження дитини з синдромом абдомінального болю. Встановлювати попередній діагноз дитині із синдромом абдомінального болю. Скласти план лабораторного та інструментального обстеження дитини з синдромом абдомінального болю. Проводити диференційну діагностику синдрому абдомінального болю у дітей. Встановлювати заключний клінічний діагноз дитині з синдромом абдомінального болю. Призначати лікування при захворюваннях у дітей, що супроводжуються синдромом абдомінального болю. Надавати невідкладну допомогу дитині з синдромом абдомінального болю. Проводити профілактику захворювань, що супроводжуються синдромом абдомінального болю, у дітей. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації в педіатрії.

Основні поняття:

Термін	Визначення
Біль	Неприємне відчуття і емоційне переживання, пов'язане з дійсним або можливим пошкодженням тканин або описується в термінах даного ушкодження
Гострий біль у животі	до 3 місяців
Хронічний біль у животі	більше 3 місяців
Рецидивуючий біль у животі	Біль, повторюваний протягом 3 місяців не менше 3 разів
Ноцицептивний біль	Виникає при порушенні ноцицепторів
Нейропатичний біль	Розвивається при пошкодженні закінчень чутливих нервових волокон
Інтраабдомінальний біль	Виникає при захворюваннях органів, які локалізуються в межах черевної порожнини
Екстраабдомінальний біль	Розвивається при захворюваннях органів, які локалізуються поза черевною порожниною
Вісцеральний біль	Виходить з органів, чутлива іннервація яких забезпечується парасимпатичною і симпатичною нервовою системою. Виникає при наявності патологічних стимулів у внутрішніх органах
Парієтальний біль	Обумовлений залученням до патологічного процесу парієтальної очеревини, черевної стінки

Ірадіюючий біль	Являє собою прояв рефлекторного механізму проведення вісцерального болю по чутливих цереброспинальних нервах
Психогенний біль	Виникає при відсутності вісцеральної або соматичної причини, або ж коли останні відіграють роль пускового або провокуючого фактору
Гострий живіт	клінічний <u>синдром</u> , що розвивається при пошкодженнях і гострих захворюваннях органів черевної порожнини і який часто потребує невідкладної хірургічної допомоги. До виникнення синдрому гострого живота можуть призвести: ушкодження органів черевної порожнини; гострі запальні захворювання органів черевної порожнини, у тому числі перитоніт; перфорація порожнистого органа; механічна кишкова непрохідність; гострі порушення мезентеріального артеріального і венозного кровообігу, що призводять до інфаркту кишечника та гангрені і супроводжуються динамічною кишковою непрохідністю; внутрішні кровотечі у просвіт травного каналу та в порожнину очеревини; гострі запальні процеси у придатках матки, позаматкова вагітність, апоплексія яєчника, перекрут ніжки кісти або пухлини яєчника, некроз міоматозного вузла матки або пухлини яєчника.

Обладнання: ноутбук, тренажер для аускультатії немовля Infant auscultation trainer and smartscope LF01201 W44743 (Інв.№ 101475072), багатоцільовий педіатричний тренажер по догляду (S157) W45178 (Інв.№ 101475075), мультимедійна презентація з теми практичного заняття, учбові відеороліки

План:

1. Організаційні заходи (привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми).
2. Контроль опорного рівня знань (письмова робота, письмове тестування, фронтальне опитування тощо) – непередбачено.
3. Формування професійних вмінь, навичок (оволодіння навичками, проведення курації, визначення схеми лікування, проведення лабораторного дослідження тощо):
 - а) Усне опитування, бесіда, колективне обговорення та дискусія за темою заняття;
 - б) Перелік учбових практичних завдань, які необхідно виконати під час практичних занять: на основі запропонованих клінічних ситуацій, здійснити основні кроки для забезпечення ефективного ведення хворої дитини
 - в) Вирішення клінічного завдання, наприклад:

Завдання 1. Дівчинка 13 років протягом 3 місяців втратила 4 кг ваги, спостерігається підвищення температури тіла до 37,8-38,4 °С, переймоподібний біль в нижніх і бічних відділах живота. Дефекація 10 разів на добу (кал рідкий, кров'янистий). Результати загальної аналізи крові: еритроцити $2,5 \times 10^{12}$ / л, гемоглобін 99 г/л, ретикулоцити 1%, тромбоцити 150×10^9 / л, лейкоцити $24,8 \times 10^9$ / л, паличкоядерні 10%, сегментоядерні 19 %, еозинофіли 3 %, базофіли 1 %, лімфоцити 61 %, моноцити 6 %, ШОЕ 45 мм /год.

Що свідчить на користь органічної природи захворювання у даної дитини?

Відповідь: Лихоманка, втрата ваги, кров'яні калі. зміни в загальному аналізі крові (лейкоцитоз, зниження рівня еритроцитів і гемоглобіну, підвищена ШОЕ).

Рекомендації (інструкції) щодо виконання завдань (професійні алгоритми, орієнтувальні карти для формування практичних вмінь і навичок тощо):

а) Питання до самоконтролю:

1. Класифікація абдомінального болю у дітей.
2. Етіологія синдрому абдомінального болю у дітей.
3. Патофізіологія абдомінального болю у дітей.
4. Лабораторно-інструментальне обстеження дітей з синдромом абдомінального болю.
5. Диференційна діагностика захворювань, які супроводжуються синдромом абдомінального болю, у дітей.
6. Особливості болю у животі при функціональних та органічних захворюваннях органів травлення у дітей.
7. Особливості болю у животі при гострій хірургічній патології у дітей.
8. Показання до консультації дитячим хірургом.
9. Лікування синдрому абдомінального болю різного генезу у дітей.
10. Невідкладна допомога при загрозливих станах, які супроводжуються абдомінальним болем у дітей.

б) Орієнтировочна карта для самостійної роботи з літературою

№	Основні завдання	Вказівки	Відповіді
1	2	3	4
1.	Ознайомитися з літературою та метою заняття	Ознайомитись із сучасними уявленнями про етіопатогенез, класифікацію, клінічний перебіг та додаткові методи діагностики захворювань, що супроводжуються абдомінальним болем у дітей	Знати фактори розвитку, класифікацію, клінічну картину проявів захворювань, гематологічні, імунологічні, рентгенологічні та функціональні ознаки захворювань та станів.
2.	Епідеміологія	Знати розповсюдженість захворювань, що супроводжуються абдомінальним болем серед дитячого населення.	Знати: розповсюдженість найбільш частих захворювань та патологічних станів у дитячій популяції.
3.	Етіопатогенез	Знати причини і механізм виникнення захворювань, що супроводжуються абдомінальним болем у дітей	Знати, що ці стани можуть бути обумовлені дією медичних факторів, збудниками інфекційних захворювань
4.	Клініка	Описати клінічну картину захворювань, що супроводжуються	Пам'ятати провідні клінічні симптоми основних станів у дітей з абдомінальним болем

		абдомінальним болем у дітей	
5.	Діагностика	Знати схеми діагностики лікування захворювань, що супроводжуються абдомінальним болем у дітей	Використовувати схеми діагностики та лікування захворювань, що супроводжуються абдомінальним болем у дітей

в) Вимоги до результатів роботи, у т. ч. до оформлення: письмова робота повинна бути оформлена у письмовому чи печатному варіанті, мати охайний вигляд, на початок треба зазначити дату, тему, № завдання ПІБ виконавця, текст має бути розбірливим, структурованим;

4. Підбиття підсумків: оголошення оцінок за результатами заняття. Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину(5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

5. Список рекомендованої літератури:

- *основна:*

1. Педіатрія: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / за редакцією проф. О.В. Тяжкої. – Вид. 5-ге. – Вінниця: Нова Книга, 2018–1152 с.
2. Диференційна діагностика найбільш поширених захворювань дитячого віку. Навчальний посібник з педіатрії / за ред. В.М. Дудник – 1-е видання. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – 560 с.
3. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set, 20th Edition, 2016 by Robert M. Kliegman, Bonita M.D. Stanton, Joseph St. Geme and Nina F Schor, 5315 p.

- *додаткова:*

1. Майданник В.Г. Римські критерії IV (2016): що нового? Міжнародний журнал педіатрії, акушерства та гінекології. 2016;10(1): 8–18.
2. Педіатричні критерії Риму IV: зміни та порівняння з Римськими критеріями III С.І. Єсіпова, Б.Я. Дмитришин, О.А. Бовкун, О.А. Дмитришин. Сімейна медицина. 2018; 75(1): 20–23.
3. Benninga M.A., Nurko S., Faure Ch. et al. Childhood Functional Gastrointestinal Disorders: Neonate/Toddler. Gastroenterology. 2016; 150(6):1443–1455.
4. Hyams J.S., Lorenzo C.D., Saps M. Childhood Functional Gastrointestinal Disorders: Child/ Adolescent. Gastroenterology. 2016; 150(6):1456–1468.
5. Майданник В.Г., Іванишин Л.М. Клінічні рекомендації з діагностики та лікування функціональних гастроінтестинальних розладів у дітей. –Київ. –2013. –66 с.

- *електронні інформаційні ресурси:*

1. <http://moz.gov.ua>– Міністерство охорони здоров'я України
2. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я